

Collegebesluit

Onderwerp: Septembercirculaire 2014: Uitkomst op hoofdlijnen
Reg. Nummer: 2014/361963

1. Inleiding

Zoals ieder jaar wordt bij het opstellen van de Haarlemse begroting gebruik gemaakt van de informatie uit de meicirculaire van het gemeentefonds. De septembercirculaire verschijnt te laat om nog te kunnen verwerken in de concept-begroting. De verwerking van de septembercirculaire vindt plaats bij het opstellen van de eerstvolgende kadernota.

Dat neemt niet weg dat het goed is om al eerder kennis te nemen van de uitkomsten van de septembercirculaire, al is het alleen maar om te kijken in hoeverre er voor 2014 en voor 2015 nog (budgettaire) maatregelen nodig zijn.

De belangrijkste uitkomsten van de septembercirculaire voor Haarlem zijn:

- Een tegenvallend accres voor 2015 als gevolg van lagere rijksuitgaven en een correctie i.v.m. het BTW-compensatiefonds. Dit nadeel wordt gedeeltelijk gecompenseerd door de bijstelling van de rijksraming van het aantal bijstandsgerechtigden (minder grote stijging).
Per saldo komt het nadeel in 2015 voor Haarlem uit op € 1,1 mln. Voor 2016 en volgende jaren verbetert het beeld.
- Een eenmalige toevoeging in 2014 van € 66 mln. (aandeel Haarlem € 640.000) voor koopkrachttegemoetkoming huishoudens met een laag inkomen.
- Een toevoeging in 2015 en 2016 van € 75 mln. voor instandhouding werkgelegenheid huishoudelijke hulp. Om een beroep op deze gelden te kunnen doen moet de gemeente een aanvraag indienen.
- Een toevoeging van € 4,1 mln. aan de algemene uitkering 2014 voor Haarlem als rijksbijdrage voor de sanering van het Enschedéterrein.
- Een omzetting van het deelfonds Sociaal Domein naar één integratie-uitkering Sociaal Domein (grotere bestedingsvrijheid en minder administratieve lasten);
- Beschikbare bedragen voor integratie-uitkering Sociaal Domein voor de jaren 2016 en volgende, blijven onduidelijk.
- De aanvullende korting in 2016 op 'oude' WMO-gelden (onderdeel regeerakkoord) valt waarschijnlijk hoger uit dan eerder geraamd (€ 1,5 mln. i.p.v. € 1,1 mln.)

2. Besluitpunten college

1. Het college neemt kennis van de septembercirculaire 2014 en de daaruit voor Haarlem voortvloeiende financiële gevolgen.
2. De bijstelling van de financiële uitkomst voor 2014 wordt verwerkt in de 3^e Berap 2014
3. De bijstelling van de raming voor 2015 wordt verwerkt in de 1^e Berap van 2015.
4. De ramingen voor de jaren 2016 – 2019 worden alleen gewijzigd voor wat betreft de structurele doorwerking van de mutaties uit 2015.
5. De commissie Bestuur ontvangt de nota ter informatie.

3. Beoogd resultaat

Het actualiseren van de ramingen van de algemene uitkering uit het gemeentefonds voor 2014 en volgende jaren en het aangeven van de gevolgen daarvan voor het financiële beeld van de gemeente Haarlem.

4. Toelichting

Navolgend zijn de belangrijkste uitkomsten van de septembercirculaire - en hun betekenis voor Haarlem - op een rij gezet. Daarbij is een onderscheid gemaakt naar jaren (2014, 2015, en 2016 e.v.)

2014

Er wordt incidenteel in 2014 een bedrag van € 66 mln. aan de algemene uitkering toegevoegd voor een koopkrachttegemoetkoming voor huishoudens met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum.

Het betreffende bedrag komt voor Haarlem neer op € 640.000 en is bedoeld voor zowel uitkeringslasten als uitvoeringskosten.

De circulaire bevestigt de bijdrage van € 4,1 mln. die Haarlem krijgt ten behoeve van het knelpunt Joh. Enschede. Dit bedrag wordt eenmalig uitgekeerd via de decentralisatie uitkering Bodemsanering.

2015

Het accres (= de jaarlijkse mutatie van het Gemeentefonds ingevolge de koppeling van het fonds aan de gecorrigeerde rijksuitgaven) voor 2015 valt in vergelijking met de meicirculaire € 85 mln. lager uit.

Deze negatieve bijstelling is vooral het gevolg van een lagere loon- en prijsstijging op de rijksbegroting dan eerder geraamd. Ook vallen de kosten van de kinderopvangtoeslag lager uit dan de eerdere raming.

Daarnaast vindt er voor 2015 een negatieve correctie van € 50 mln. plaats die samenhangt met het BTW-compensatiefonds. Verder is van belang dat de groei van het aantal bijstandsgerechtigden (belangrijke verdeelmaatstaf in de algemene uitkering) t.o.v. de eerdere raming is afgezwakt, hetgeen een positief effect heeft op de uitkeringsfactor die bij de algemene uitkering wordt gehanteerd.

Per saldo leveren de bovenstaande mutaties voor Haarlem in 2015 een nadeel op van € 1,1 mln.

Kort voor het uitkomen van de septembercirculaire was al bekend gemaakt dat het wetsvoorstel voor een deelfonds Sociaal Domein zou worden ingetrokken en vervangen door de instelling van één integratie-uitkering Sociaal domein. Dat heeft tot gevolg dat de bestedingsverplichting komt te vervallen, en er dientengevolge sprake is van een grotere bestedingsvrijheid voor gemeenten terwijl ook de administratieve rompslomp afneemt.

Zowel in 2015 als in 2016 wordt een bedrag van € 75 mln. aan de algemene uitkering toegevoegd voor het stimuleren van de vraag naar huishoudelijke hulp: dit om zoveel mogelijk volwaardige werkgelegenheid te behouden. Om voor deze gelden in aanmerking te komen dienen gemeenten uiterlijk 15 oktober 2014 een

plan in te dienen. De uiteindelijke verdeling wordt bekend gemaakt in de decembercirculaire.

2016 en volgende jaren

De accessen voor 2016 en volgende jaren (en dan m.n. voor 2019) zijn naar boven bijgesteld. Dat hangt o.a. samen met de stijging van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven door leningen uit hoofde van de studiefinanciering.

Tabel 1: Accessen gemeentefonds: landelijke bedragen in mln. euro's

	2016	2017	2018	2019
Meicirculaire	184	147	31	31
Septemercirculaire	289	153	73	262
verschil	105	6	42	231
Cumulatief (incl. negatieve doorloop uit 2014/2015 van - 111 mln.)	- 5	1	43	274

Hierbij moet worden aangetekend dat de accrescijfers, zeker voor de latere jaren, erg ongewis zijn en in een later stadium vaak nog onderhevig zijn aan forse bijstellingen. De bijstelling van 2015 is wat dat betreft een mooi voorbeeld.

De raming van de groei van het aantal bijstandsgerechtigden is in de circulaire naar beneden bijgesteld. Omdat het bedrag per bijstandsgerechtigde niet wijzigt, betekent dit dat er via deze maatstaf minder geld in de algemene uitkering wordt verdeeld. Aangezien de algemene uitkering een gesloten systeem is, wordt ter compensatie de uitkeringsfactor naar boven bijgesteld.

De vraag of een gemeente hiervan per saldo een nadeel of voordeel ondervindt hangt samen met de geraamde stijging van de aantallen bijstandsgerechtigden. Haarlem heeft er eerder (zie B&W-nota septembercirculaire 2013) voor gekozen om in grote lijnen mee te gaan met de geraamde landelijke procentuele stijging van het aantal bijstandsgerechtigden, zij het dat voor de latere jaren een lagere stijging dan de landelijke is gehanteerd.

Per saldo levert een en ander voor Haarlem een voordeel op, dat oploopt tot ca. € 2 mln. in 2019 (zie ook tabel 2).

Bij de B&W-nota over de meicirculaire 2014 is aangegeven dat er in 2016 sprake is van een aanvullende korting op het integratiedeel van de WMO (de 'oude' WMO gelden). Omdat dit verder niet in de circulaire was uitgewerkt, heeft Haarlem zelf een inschatting gemaakt van deze korting en is daarbij uitgegaan van een bedrag van € 1,1 mln. Hoewel de septemercirculaire nog steeds geen bedrag per gemeente vermeldt, is het op grond van de thans in de circulaire opgenomen macrokorting op het budget voor 2016 van ruim € 160 mln., aannemelijk dat deze korting hoger uitvalt dan eerder was aangenomen, en voor Haarlem neerkomen op ca. € 1,5 mln. Daarmee zou het beschikbare bedrag voor de WMO in 2016 op € 9,7 mln. uitkomen.

Naast de bovengenoemde gelden krijgt Haarlem geld voor de WMO als onderdeel van de integratie-uitkering Sociaal Domein. Haarlem ontvangt daarbij ook gelden als centrumgemeente voor het beschermd wonen. De in de meicirculaire bekend gemaakte verdeling van de WMO gelden is gebaseerd op historische uitgaven. Met ingang van 2016 wordt bij de verdeling gebruik gemaakt van een zgn. objectief verdeelmodel. Dit laatste model is inmiddels beschikbaar en leidt voor Haarlem tot een nadeel van € 1,4 mln., waarvan € 0,9 mln. voor Beschermd Wonen. Omdat er

gewerkt gaat worden met een ingroeipad waarvan de lengte nog niet vaststaat is het nog niet mogelijk om aan te geven hoe de bedragen vanaf 2016 versleuteld gaan worden. Mogelijk zal de decembercirculaire meer duidelijkheid verschaffen.

Overige informatie

De tweede fase van het *groot onderhoud* van het gemeentefonds, dat betrekking heeft op de (sub)clusters Brandweer en rampenbestrijding, Werk en inkomen, Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing en Onderwijshuisvesting ligt op schema. Dat betekent dat gemeenten uiterlijk in de meicirculaire 2015 worden geïnformeerd over de uitkomsten van de onderzoeken. Op voorhand is niet te voorspellen hoe een en ander voor Haarlem zal uitpakken.

In de circulaire wordt gerefereerd aan de wijziging van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) die onlangs is gepubliceerd. Daarin is o.a. opgenomen dat gemeenten in het kader van het schatkistbankieren voortaan alleen nog hoeven te rapporteren over het drempelbedrag d.w.z. het bedrag dat is uitgezonderd van de verplichting om te participeren in het schatkistbankieren. Voor Haarlem gaat dit in 2014 om een bedrag van ca. € 3 mln.

5. Financiële effecten septembercirculaire

Samenvattend zijn in de onderstaande tabellen de financiële effecten van de septembercirculaire voor Haarlem op een rij gezet. Daarbij is, omwille van de vergelijking met de meicirculaire, afgezien van het meenemen van de integratie uitkering Sociaal Domein. Daar komt bij dat de omvang van deze integratie uitkering voor de jaren na 2015 nog ongewis is. Dat heeft o.a. te maken met de introductie van het objectieve verdeelmodel voor de WMO, waarbij nog onduidelijk is hoe lang het ingroeipad is. Het rijk heeft voor de integratie uitkering ook nog geen meerjarencijfers uitgesplitst naar gemeente bekend gemaakt.

De integratie-uitkering die Haarlem voor 2015 ontvangt is opgenomen in tabel 3. Deze cijfers komen overeen met de cijfers die Haarlem, op grond van de meicirculaire, in de concept-begroting 2015 heeft verwerkt. Optelling van de cijfers van tabel 2 (regel: stand septembercirculaire) en de integratie-uitkering levert een totale algemene uitkering voor 2015 op van € 276.989.000. Deze gelden worden in 2015 - zoals gebruikelijk - in 50 termijnen aan de gemeente overgemaakt.

Tabel 2: Vergelijking meicirculaire (begroting Haarlem 2015) met septembercirculaire 2014: exclusief integratie uitkering Sociaal Domein (bedragen x € 1.000) (*minteken staat voor nadeel*)

	2014		2015		2016		2017		2018		2019	
Stand meicirculaire 2014	184.208	v	169.745	v	168.530	v	167.049	v	164.785	v	163.033	v
Stand septembercirc. 2014	188.824	v	168.633	v	167.744	v	167.099	v	165.686	v	165.672	v
Vershil	4.616	v	- 1.112	n	- 786	n	50	v	901	v	2.639	v
<i>Verklaring</i>												
1. bijstellingen maatstaven (bijstand)	-		- 583	n	- 498	n	- 822	n	- 1.010	n	- 990	n
2. Accres (incl. uitk. factor)	116	v	- 576	n	1.163	v	2.218	v	3.282	v	4.999	v
3. Taakmutaties + diversen	-		- 160	n	- 146	n	41	v	57	v	59	v
4. DU/IU	4.707	v	247	v	172	v	20	v	79	v	78	v
5. WMO	- 207	n	- 40	n	- 1.477	n	- 1.507	n	- 1.507	n	- 1.507	n
Totaal	4.616	v	- 1.112	n	- 786	n	50	v	901	v	2.639	v

Tabel 3: Integratie- uitkering Sociaal Domein Haarlem (bedragen x € 1.000)

Onderdeel	2015	
Wmo	17.975	v
AWBZ (beschermd wonen)	37.089	v
Jeugdzorg	31.475	v
Participatiebudget	4.757	v
WSW	17.060	v
Totaal integratie-uitkering Sociaal Domein	108.356	v

Tabel 4: Budgettaire effect voor Haarlem van de septembercirculaire (bedragen x € 1.000)

	2014		2015		2016		2017		2018		2019	
1. bijstellingen maatstaven (bijstand)			-583	n	- 498	n	- 822	n	- 1.010	n	- 990	n
2. Accres (incl. uitk. factor)	116	v	- 576	n	1.163	v	2.218	v	3.282	v	4.999	v
Totaal (budgettaire)	116	v	- 1.159	n	665	v	1.396	v	2.272	v	4.009	v
<i>Neutrale posten (taakmutaties, DU/IU en WMO) rij 3+4+5 (tabel 2)</i>	<i>4.500</i>	<i>v</i>	<i>47</i>	<i>v</i>	<i>- 1.451</i>	<i>n</i>	<i>- 1.446</i>	<i>n</i>	<i>- 1.371</i>	<i>n</i>	<i>- 1.370</i>	<i>n</i>
Totaal	4.616	v	- 1.112	n	- 786	n	50	v	901	v	2.639	v

Bij de bepaling van het budgettaire effect (wat wordt Haarlem er per saldo beter of slechter van) is er van uitgegaan dat de taakmutaties en de mutaties in decentralisatie- en integratie-uitkeringen en het 'oude' WMO deel per saldo geen effect hebben, omdat er vooralsnog vanuit wordt gegaan dat de mutaties worden verrekend met de betreffende begrotingsposten.

Het college van burgemeester en wethouders

De secretaris

de burgemeester